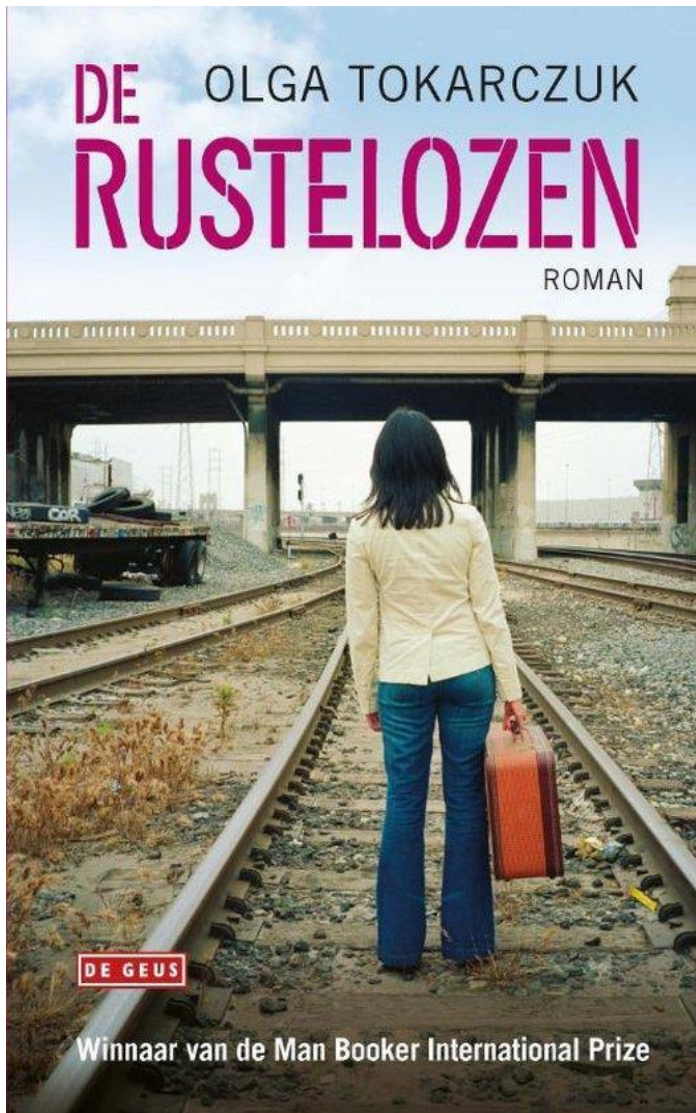

rijksuniversiteit
groningen

faculteit der letteren

Spraakmakende Boeken

8 april 2021

Sander Brouwer

<https://www.nobelprize.org/prizes/literature/2018/tokarczuk/biographical/>

<https://www.theguardian.com/film/2017/feb/16/agnieszka-holland-pokot-reflects-divided-nature-of-polish-society>

<https://www.groene.nl/artikel/abnormaal-vreselijk-en-gevaarlijk>

<https://www.nytimes.com/2019/10/10/world/europe/for-poland-nobel-prize-in-literature-is-cause-for-conflict-as-much-as-congratulation.html>

<https://www.newyorker.com/magazine/2018/10/01/flights-a-novel-that-never-settles-down>

- 1 het fragmentarische
- 2 de manier van vertellen
- 3 belangrijke motieven en hun rol in de tekst

J.A. Dautzenberg

Fragmentarische romans

Romans waarin het verhaal wordt verteld door middel van talrijke korte passages, waarin voortdurend het perspectief, de historische tijd en de plaats en ruimte wisselen. Ze krijgen daardoor een collagekarakter: het verhaal moet door de lezer gereconstrueerd worden uit een grote reeks verschillend gearde passages.

Tragedy strikes a married couple on vacation in the Moroccan desert, touching off an interlocking story involving six different families.

IF YOU WANT TO BE UNDERSTOOD...
LISTEN

BABEL

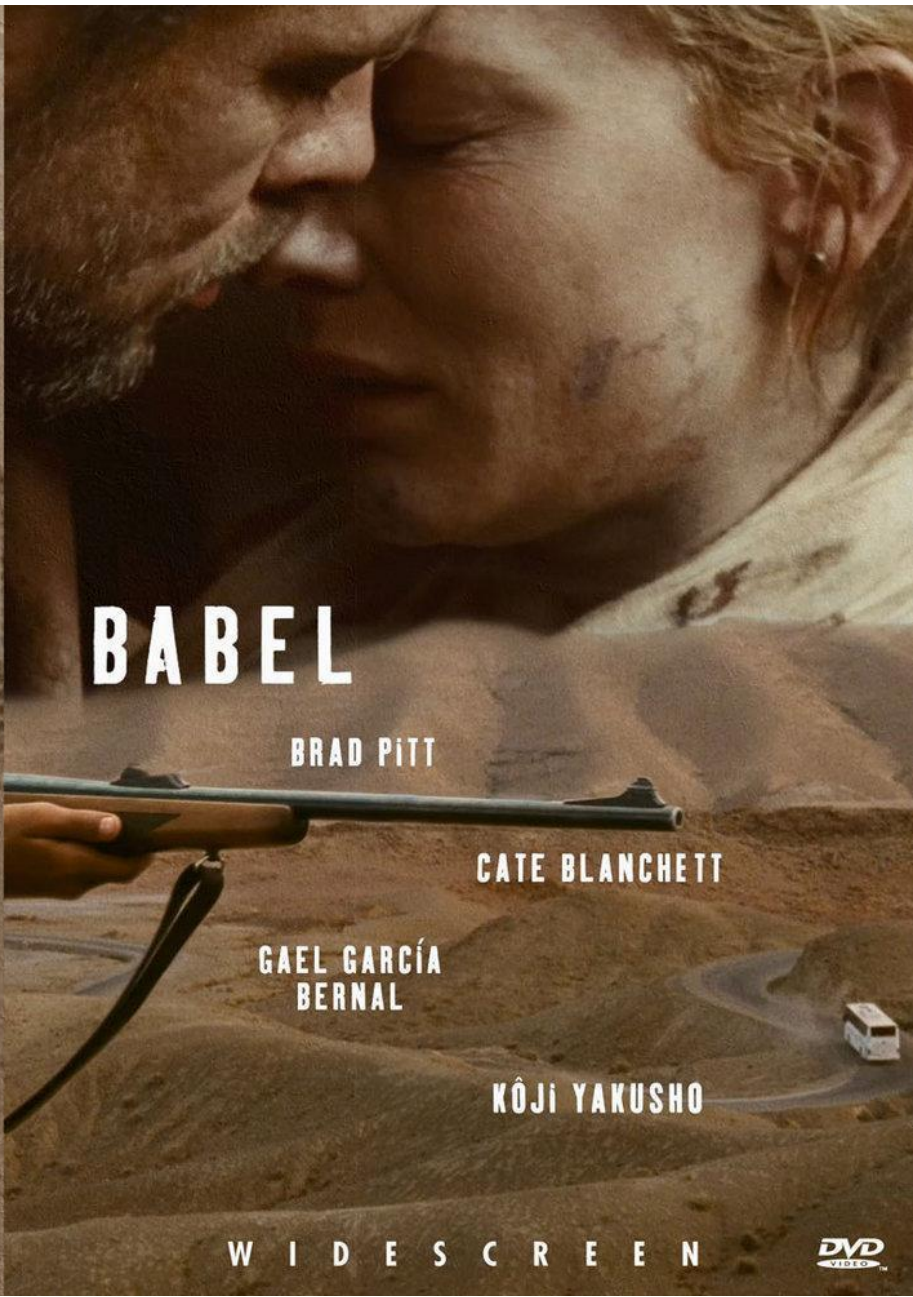

PARAMOUNT PRESENTS "BABEL" A FILM BY ALEJANDRO GONZALEZ INARRITU AND STEVE GOLIN AND JON KILIK
STARRING BRAD PITT, CATE BLANCHETT, GAEL GARCIA BERNAL, NATHAN GAMBLE, KOJI YAKUSHO, RINKO KIKUCHI, MOHAMED AKHIZAM AND ELLE FANNING
DIRECTED BY ALEJANDRO GONZALEZ INARRITU
SCREENPLAY BY GUILLERMO ARRIAGA AND ALEJANDRO GONZALEZ INARRITU EDITED BY DOUGLAS CRISE AND STEPHEN MIRRIONE MUSIC BY GUSTAVO SANTAOLALLA
PRODUCTION DESIGNER BRIGITTE BROCH EXECUTIVE PRODUCERS MICHAEL WILKINSON PRODUCED BY KEVIN HANNIGAN DIRECTED BY LEON MOLNAR

For more information on film ratings, go to www.filmratings.com
STRONG BRUTAL VIOLENCE, GRAPHIC SEXUALITY, SMOKING, LANGUAGE AND SOME DRUG USE
TM & Copyright © 2006 by PARAMOUNT PICTURES. All Rights Reserved.
2006 / COLOR / 142 MIN. / PG / CC
DOLBY DIGITAL
DVD VIDEO
This DVD is copy protected

THIS FILM IS PRESENTED IN "WIDESCREEN" FORMAT. THE BLACK BARS ON THE TOP AND BOTTOM OF THE SCREEN ARE NORMAL.

This disc was created in compliance with applicable DVD specifications. Certain advanced features may not play on all machines.
www.paramount.com/homeentertainment
5565 Melrose Avenue, Hollywood, California 90038
Licensed for Sale Only in U.S. TM, © & Copyright © 2006 by Paramount Pictures.
NTSC
This is a Region 1 disc designed to be compatible with Region 1 DVD Players
Paramount PICTURES
DVD VIDEO

BABEL

BRAD PITT

CATE BLANCHETT

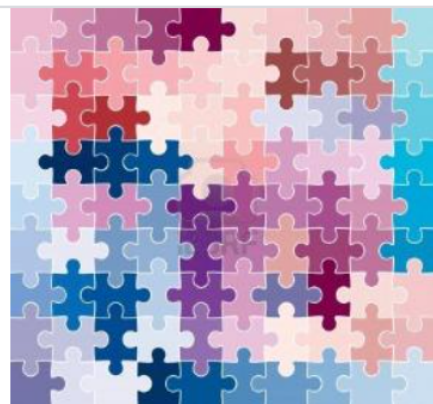
GAEL GARCÍA BERNAL

KÔJI YAKUSHO

W I D E S C R E E N

The Rise of the Fragmented Novel

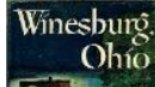
fractious fiction

**The Fragmented Novel:
A Reading List**
(with links to essays on each book)

by Ted Gioia

Here are 57 'fragmented' novels. These include books exemplifying the new style of fragmented fiction as well as the important predecessors from the past. Each title here links to an essay on that specific book.

To purchase books, click on image

1 Winesburg, Ohio
Sherwood Anderson

(An Essay in 26 Fragments)

by Ted Gioia

1

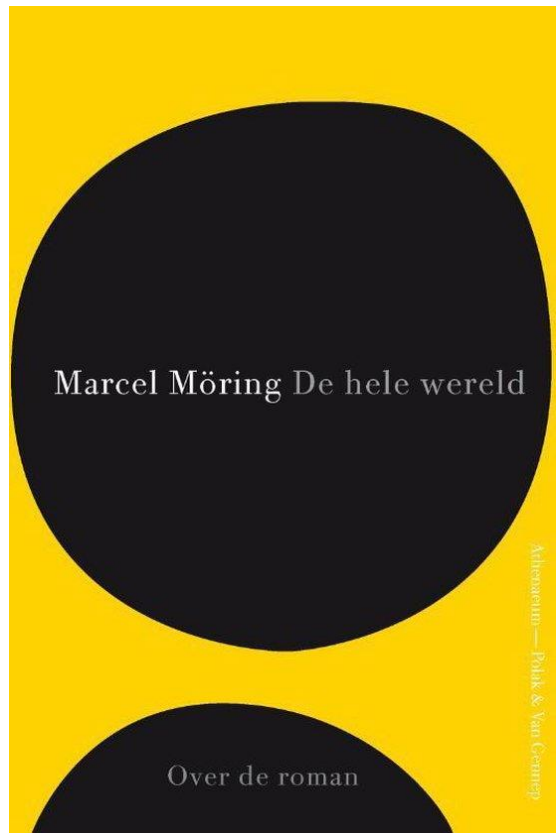
Mainstream literary fiction is falling to pieces.

2

This may not be a bad thing.

3

The fragmented novel has been a mainstay of the literary world for the last century. But a new type of fragmentation has come to the forefront in 21st century novels such as

https://www.nobelprize.org/prizes/literature/2018/tokarczuk/lecture/

The Nobel Prize in Literature 2018

Olga Tokarczuk

Share this

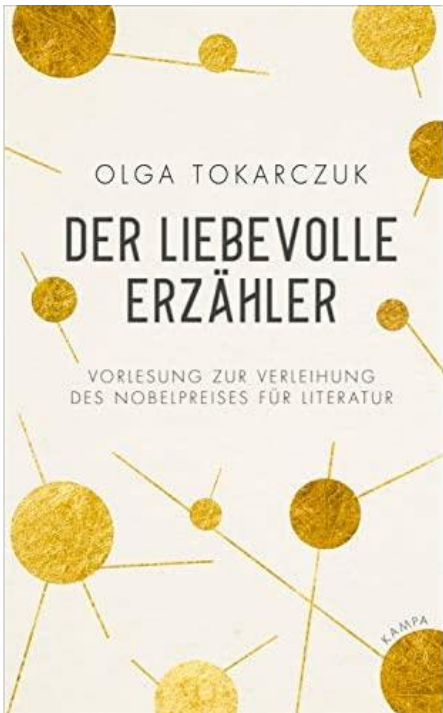

Olga Tokarczuk Nobel Lecture

The Tender Narrator

Olga Tokarczuk delivered her Nobel Lecture in Literature on Saturday 7 December 2019 at the Swedish Academy in Stockholm.

Het syndroom

Ik lijd aan een syndroom [dat] heet ‘Volhardend Detoxificatiesyndroom’. (...) ik word aangetrokken door alles wat stuk, onvolmaakt, gebrekkig of gebarsten is. Ik raak geboeid door willekeurige vormen, vergissingen tijdens de scheppingsdaad en doodlopende straten. Dat wat zich had moeten ontwikkelen, maar dat om de een of andere reden in zijn groei is blijven steken; of het tegenovergestelde, als het daar te ver in is gegaan. Alles wat afwijkt van de norm, wat te klein of te groot, buitensporig of onvolledig, monstrueus en afstotend is. Vormen die zich niet aan de symmetrie houden, zich vermenigvuldigen, in de breedte uitzetten, knoppen vormen, of het tegenovergestelde, veelvoud tot enkelvoud reduceren. (...) Mijn gevoeligheid is teratologisch en monstrofiel. Ik heb de constante en vermoeiende overtuiging dat het ware zijn juist daar aan de oppervlakte komt en zijn natuur openbaart. (22-23)

.... waar datgene wordt verzameld en tentoongesteld wat zeldzaam en uniek, zonderling en monstrueus is. (24)

Ik ben *niet* geïnteresseerd in herhaalbare gebeurtenissen, waarover de statistiek zich aandachtig buigt en die door iedereen met een tevreden, familiale glimlach op het gezicht worden gecelebreerd. (23)

Dit is waarheen ik op mijn reizen geduldig onderweg ben, op zoek naar de fouten en de fiasco's van de schepping. (25)

Ik heb leren schrijven in treinen, hotels en wachtkamers. Op de vouwtafeltjes in vliegtuigen. Ik maak notities in het toilet of onder tafel tijdens het middagmaal. Ik schrijf op museumtrappen, in cafés en in aan de straatkant geparkeerde auto's. Ik schrijf op papiersnippers, in notitieboekjes, op postzegels, op mijn hand, op servetten en in de kantlijn van boeken. Meestal zijn het korte zinnen, beelden, soms kopieer ik ook fragmenten uit de krant. Het gebeurt dat een uit de menigte geplukte figuur me met zich meeneemt, dan wijk ik van mijn route af om die persoon even te volgen en een verhaal te beginnen. (...) Ik ben onzichtbaar, transparant geworden. Ik kan me voortbewegen als een geest, de mensen over de schouder kijken... (25)

Wij kijken anders aan tegen geschiedenis en historische continuïteit dan in West-Europa. Voor ons (...) is het historische proces niet een schakelketting, maar het zit vol gaten en discontinuïteit, het is een chaotische stroom waarin oorzaken niet noodzakelijk gevolgen hebben. In de historische perceptie van Midden-Europa is er een hoop willekeurig toeval. Dat vind je terug in hoe romans worden geschreven. Ik kan wel zeggen dat zo'n manier van schrijven mij het meest na staat, het is een heel andere manier van vertellen. De vertelling is uit elkaar getrokken, niet lineair, en komt over als een soort paradox. Het toeval is de drijvende kracht van de gebeurtenissen. Ik geloof dat de voorkeur voor gefragmenteerdheid in de vertelwijze bij Midden-Europese schrijvers sterker is dan bij schrijvers elders.

Świebodzin

Die grappige, moeilijke naam, waartegen mijn verwende tong weerstand biedt, de zachte, perverse ‘ś’ die onmiddellijk een vage gewaarwording oproept, iets als de koelte van het tafelzeil op de keukentafel, een mand vers geplukte tomaten uit het volkstuintje, de geur van de verbrandingsgassen van de boiler. (...) En hoewel ik nooit in dat stadje ben geweest, zie ik toch de straatjes, de bushalte, de slagerij en de kerktoren door een waas voor me. 's Nachts word ik overvallen door een golf van heimwee...

- 1 het fragmentarische ✓
- 2 de manier van vertellen ←
- 3 belangrijke motieven en hun rol in de tekst

Rariteitenkabinet

Ik ben onzichtbaar, transparant geworden. Ik kan me voortbewegen als een geest, de mensen over de schouder kijken...

John Coetzee, *Disgrace* (2000)

For a man of his age, fifty-two, divorced, he has, to his mind, solved the problem of sex rather well.

Kunicki. Water I

Het is ochtend, hij weet niet precies hoe laat, hij heeft niet op zijn horloge gekeken, maar hij heeft de indruk dat hij niet langer dan een kwartier heeft zitten wachten. Hij leunt comfortabel achterover in zijn autostoel en houdt zijn ogen half gesloten. De stilte is doordringend als een hoge, aanhoudende klank, hij kan zijn gedachten niet bij elkaar houden. *Hij weet nog niet dat de stilte het geluid heeft van een alarm.* Hij schuift zijn stoel naar achteren en strekt zijn benen. Zijn hoofd weegt zwaar, zijn lichaam volgt dit loodzware gewicht en zijgt neer in de witte, verhitte lucht. Hij zal zich niet verroeren, hij wacht wel. (31; cursief SB)

Kairos

Ik ga niet elke dag van die cruise en elke lezing bespreken (...).
Ik zal het alleen over één lezing hebben, die trouwens mijn
voorkeur had. (418-419)

Nobelprijsrede
Der liebevolle Erzähler
The Tender Narrator

Ik droom van een nieuw soort verteller – een verteller in de “vierde persoon”, niet slechts een grammaticale constructie natuurlijk, maar een die het lukt om het perspectief van ieder personage in acht te nemen en tegelijk in staat is om de horizon van elk van hen te overschrijden; die meer ziet dan zij, een bredere blik heeft, en in staat is om de tijd te negeren. Oh ja, ik denk dat zo’n verteller kan bestaan.

Kairos

Ik ga niet elke dag van die cruise en elke lezing bespreken (...).
Ik zal het alleen over één lezing hebben, die trouwens mijn
voorkeur had. (418-419)

... en even later bleek dat we inderdaad al wisten waar we naar
toe zwommen. En nu toonde diezelfde hand het topje van de
berg, de veilige plek van een nieuw begin. (424)

Kairos

Ik ga niet elke dag van die cruise en elke lezing bespreken (...).
Ik zal het alleen over één lezing hebben, die trouwens mijn
voorkeur had. (418-419)

... en even later bleek dat we inderdaad al wisten waar we naar
toe ~~zwommen~~ voeren. En nu toonde diezelfde hand het topje van
de berg, de veilige plek van een nieuw begin. (424)

Kairos

Ik ga niet elke dag van die cruise en elke lezing bespreken (...). Ik zal het alleen over één lezing hebben, die trouwens mijn voorkeur had. (418-419)

En hoog boven hun hoofden lieten iemands handen een vogel los om het vasteland op te zoeken, en vlak daarop zou blijken dat inderdaad al bekend was waar we naar toe voeren. En nu toonde diezelfde hand het topje van de berg, de veilige plek van een nieuw begin. (424)

Boarding

...de belofte dat we misschien herboren zullen worden, deze keer op de juiste plek en op het juiste moment. (436)

Boarding

Even later haalt hij een schrift tevoorschijn (...); op de omslag van gerecycled papier staat in zwarte letters *Traveller's Log Book*. (...) Hij slaat het open op zijn knieën en (...) begint aan de eerste zin.

Ik haal ook mijn logboek tevoorschijn en beschrijf die schrijvende man. Het is best mogelijk dat hij ook hetzelfde schrijft: 'Vrouw die iets opschrijft. Ze heeft haar schoenen uitgetrokken, haar rugzak bij haar voeten gezet ...'

Schaam je niet – ik denk aan diegenen die staan te wachten tot de gate opengaat –, haal jullie dagboeken tevoorschijn en schrijf. We zijn immers met velen, zij die dingen neerschrijven. Het is niet aan ons te zien dat we elkaar bekijken, we richten onze ogen niet hoger dan onze schoenen. We zullen elkaar wederzijds beschrijven, dit is de veiligste manier van communiceren, we zullen elkaar wederzijds omzetten in letters en initialen en vereeuwigen op vellen papier, we zullen elkaar plastineren, onderdompelen in de formaline van de zinnen. (434-435)

- 1 het fragmentarische ✓
- 2 de manier van vertellen ✓
- 3 belangrijke motieven en hun rol in de tekst ←

Michel de Montaigne

Alle dingen zijn onophoudelijk in beweging, het land, de rotsen van de Kaukasus, de piramiden van Egypte (...). De bestendigheid zelf is niets anders dan een trager heen en weer gaan. Ik kan mijn object [mijn eigen ziel – SB] niet vastleggen. Het wankelt verward in een natuurlijke dronkenschap. Ik neem het zoals het nu is, op het moment dat ik me er mee bezighoud. Ik beschrijf niet het wezen. Ik beschrijf de overgang (...) van dag tot dag, van minuut tot minuut. Mijn verslag moet aan het uur worden aangepast. Ik kan zo weer veranderen, zowel door mijn lot als door mijn eigen keuze.

(*Essays*, Boek III, hfdst 2: ‘Over berouw’)

Mijn hoofd in de wereld

Nooit werd ik een echte schrijfster of, beter gezegd, een auteur, want dat woord klinkt serieuzer. Het leven was me altijd te snel af. Ik stuitte altijd op de sporen ervan, op zijn schrale, afgeworpen huid. Wanneer ik het had gelokaliseerd was het alweer ergens anders. Ik vond alleen tekens, zoals de inkervingen op de boomstammen in het park: I WAS HERE. Tijdens het schrijfproces veranderde het leven in onvolledige verhalen, onwerkelijke, korte vertellingen, onduidelijke verhaallijnen, vanuit de verte vertoonde het zich in ongewone, verschoven perspectieven of in dwarsdoorsneden, en het was moeilijk om er conclusies uit te trekken voor het geheel. (19)

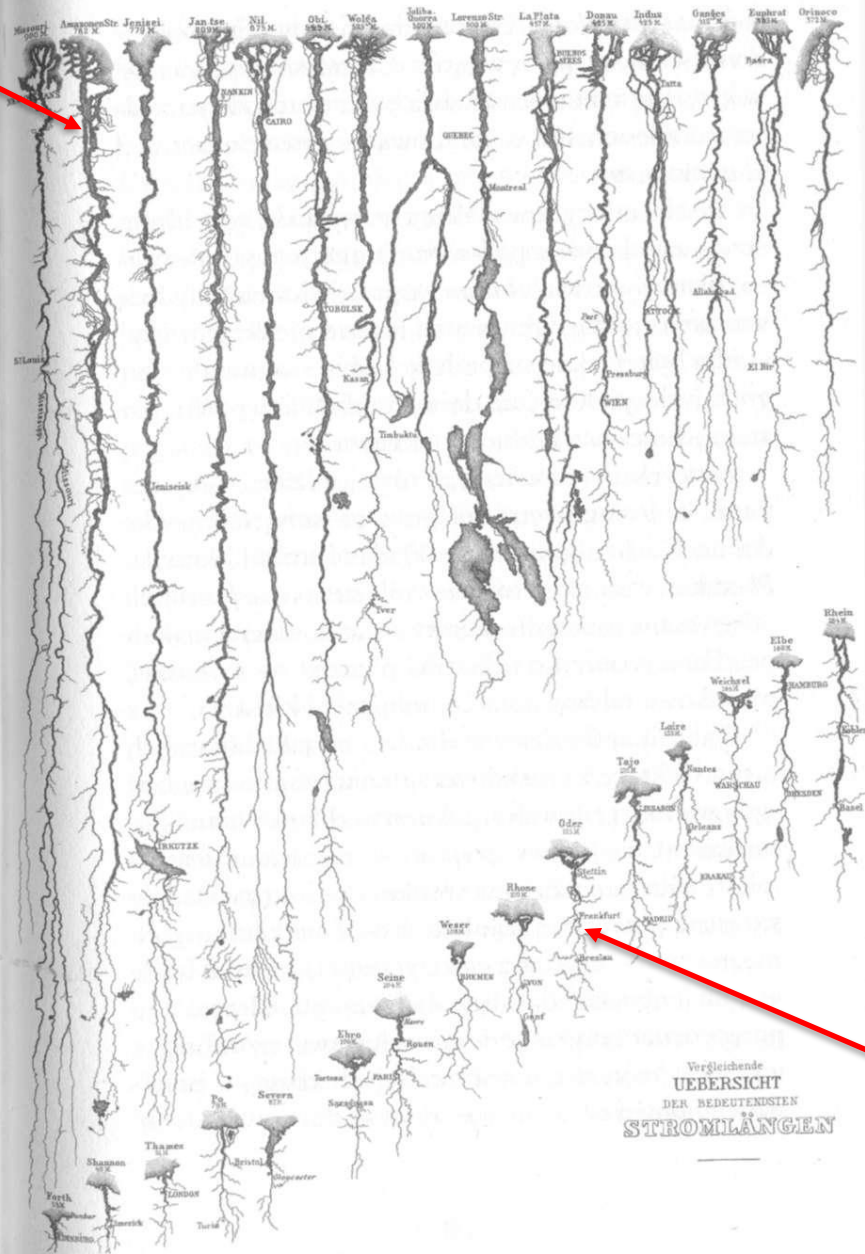
Ik ben

Het pijnlijkst is de roerloosheid, dicht en zichtbaar: de koude schemering en het zwakke licht van de natriumlampen dat op amper twee meter van de bron in de duisternis wegzinkt. Er gebeurt niets, de mars van de duisternis stopt voor de deur van het huis, het hele tumult waarmee de duisternis valt verstomt en vormt een dik vel zoals op afkoelende melk. (7)

De wereld in mijn hoofd

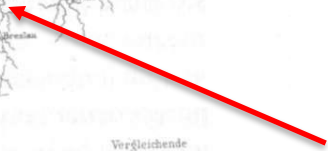
Het was geen grote rivier, het was niet meer dan de Oder (...). Hij had zijn plaats in de hiërarchie der rivieren (...), een plaats die eerder onbeduidend, maar toch waarneembaar was; een eenvoudige gravin uit de provincie aan het hof van koningin Amazone. (9)

Amazonen

Vergleichende
UEBERSICHT
DER BEDEUTENDSTEN
STROMLÄNGEN

Oder

De wereld in mijn hoofd

Het schonk mij geen aandacht, dit in zichzelf verdiepte, wisselvallige, rondzwervende water, waar je nooit tweemaal in kunt stappen, zoals ik later vernam. (9)

Terwijl ik op de waterkering naar de stroming stond te staren besefte ik dat – ondanks alle gevaren – wat in beweging was altijd beter zou zijn dan dat wat zich in rust bevond; dat verandering nobeler zou zijn dan bestendigheid; dat het roerloze aan verval en degeneratie onderhevig zou zijn en tot stof zou vergaan, terwijl het beweeglijke zelfs eeuwig zou blijven bestaan. Vanaf dat ogenblik stak de rivier als een naald in mijn veilige, onveranderlijke parklandschap, de broeibedden, waarin groenten in verlegen rijtjes opkwamen, en van de stoep van betonplaat, waarop we hinkelden. (10)

Kairos

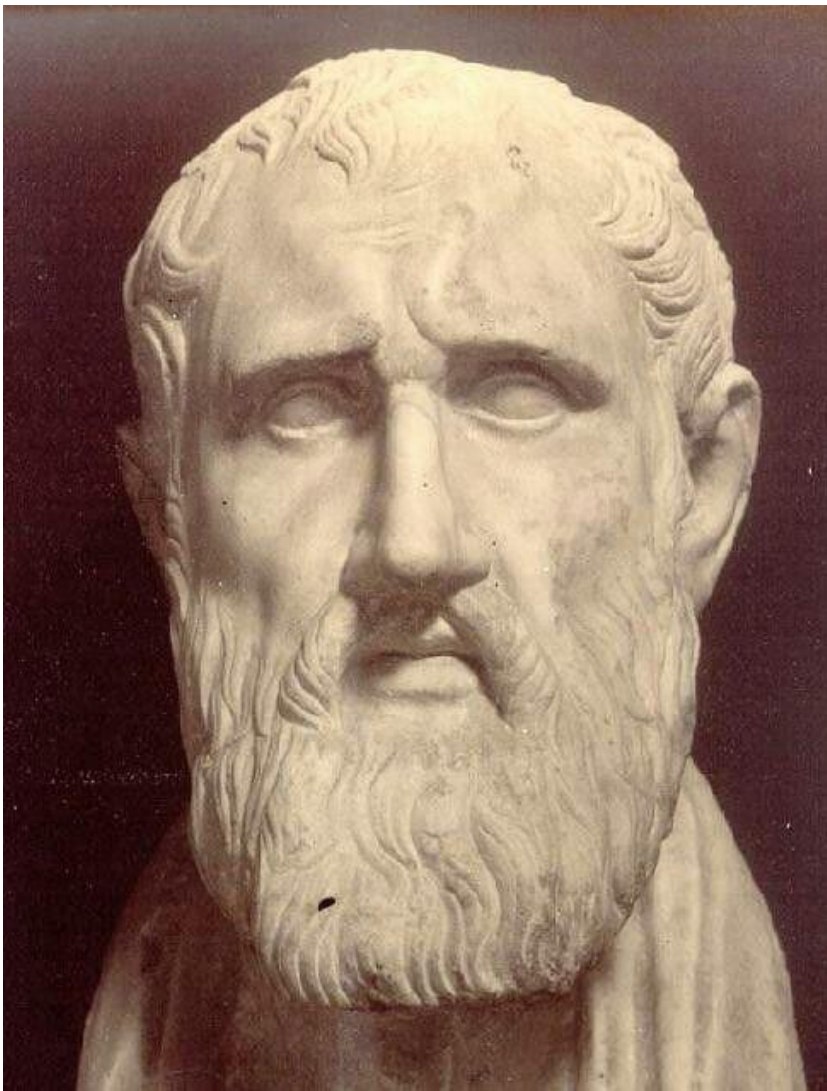
[de professor:] In werkelijkheid bestaat er geen beweging. Zoals die schildpad uit de paradox van Zeno gaan we nergens heen, we bereiken **slechts** de kern van het moment en er is grens noch doel. Hetzelfde zou ook kunnen gelden voor de ruimte: aangezien we allemaal even ver verwijderd zijn van de oneindigheid, bestaat er ook geen enkel “ergens”; niemand blijft in een dag of een plek vastzitten” (417).

Kairos

[de professor:] In werkelijkheid bestaat er geen beweging. Zoals die schildpad uit de paradox van Zeno gaan we nergens heen, we bereiken ~~met—moeite~~ de kern van het moment en er is grens noch doel. Hetzelfde zou ook kunnen gelden voor de ruimte: aangezien we allemaal even ver verwijderd zijn van de oneindigheid, bestaat er ook geen enkel “ergens”; niemand blijft in een dag of een plek vastzitten” (417).

De reizen van dokter Blau I

Het leek zelfs alsof de kaart door de cartograaf Zeno was bedacht: elke afstand is oneindig in zichzelf, elk punt opent nieuwe afstanden die niet kunnen worden afgelegd en elke beweging is een illusie, we trekken rond zonder ons te verplaatsen. (142)

Zeno van Elea

Nicolò Zeno

Kairos

Misschien is het mogelijk om in het verleden te kijken, er een blik in te werpen, als in een panopticum, of om het verleden te behandelen alsof het nog steeds bestond, en alleen naar een andere dimensie is verschoven. Misschien moet men alleen anders gaan kijken, dit alles scheef bekijken. Want als de toekomst en het verleden oneindig zijn, dan bestaat er eigenlijk geen “ooit”. Verschillende momenten van de tijd hangen als lakens in de ruimte, als beeldschermen waarop een moment wordt afgebeeld; de wereld bestaat uit zulke onbeweeglijke momenten, grote metafoto's, en wij springen van de ene naar de andere. (416)

Kairos

De [Griekse] goden, die kende hij immers persoonlijk, hij ging vaak met hen lunchen in een restaurant in de buurt, ze hadden al meer dan een nacht al kletsend doorgebracht en hadden samen evenveel wijn gedronken als er water was in de Egeïsche zee. Hij kende hun adressen en telefoonnummers en kon hen om het even wanneer opbellen.

Reispsychologie

Lectio brevis I

...in het leven bestaat in tegenstelling tot de wetenschap (waar veel zaken voor de goede orde worden rechtgetrokken) geen filosofisch primum. Dit betekent dat men geen consequente argumentenreeks van oorzaak en gevolg, noch verhalen kan opbouwen uit gebeurtenissen die elkaar op casuïstische wijze opvolgen en uit elkaar voortvloeien. (...) De constellatie, niet de sequentie, is de drager van de waarheid. Daarom probeert de reispsychologie het menselijke leven zelfs geen globale continuïteit te geven.

Over zijn brillenglazen heen wierp de man een onrustige blik op de toehoorders, waarschijnlijk om zich ervan te vergewissen of ze wel luisterden. We waren een en al oor.

Lezing Nobelprijs (*The Tender Narrator*)

De ‘tender narrator’ heeft een perspectief van waaruit alles wordt gezien. Alles zien betekent het ultieme feit erkennen dat alle bestaande dingen met elkaar verbonden zijn in één groot geheel.

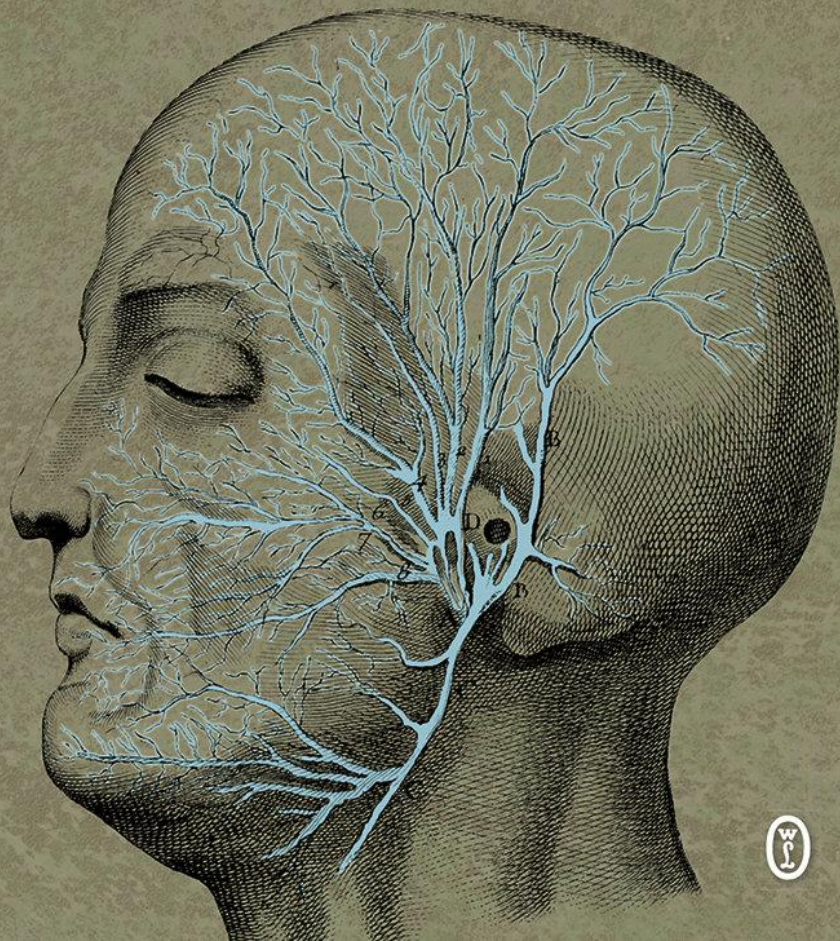
- 1 het fragmentarische ✓
- 2 de manier van vertellen ✓
- 3 belangrijke motieven en hun rol in de tekst ←
 - de titel en de bijbehorende twee fragmenten ←
 - de paradoxale combinatie van motief en tegengestelde
 - het principe van herhaling en het motief van terugkeer
 - de bijzondere rol van het begrip Kairos

 slotopmerking over het post-postmodernisme

OLGA TOKARCZUK

THE NOBEL PRIZE
2018

Bieguni

btb

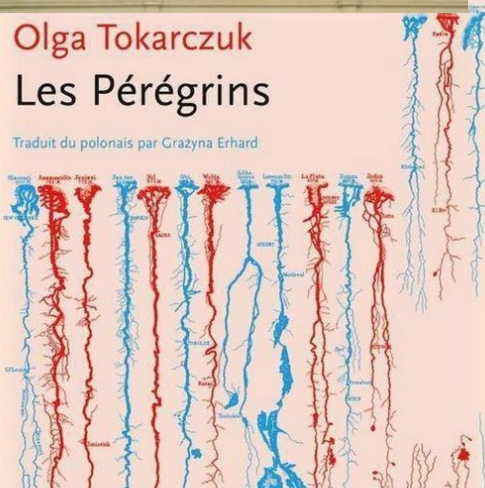
Olga Tokarczuk
Unrast

DE OLGA TOKARCZUK
RUSTELOZEN

ROMAN

Olga Tokarczuk
Les Pérégrins

Traduit du polonais par Grazyna Erhard

Winner of the
NOBEL PRIZE
in Literature

WINNER
OF THE
MAN BOOKER
INTERNATIONAL
PRIZE

NATIONAL BOOK AWARD
FINALIST

FLIGHTS

OLGA
TOKARCZUK

"A beautifully
fragmented look
at man's longing
for permanence...
ambitious
and complex."
—THE WASHINGTON
POST

I VAGABONDI

IL ROMANZO VINCITORE
DELL'INTERNATIONAL MAN BOOKER PRIZE
2018

OLGA
TOKARCZUK

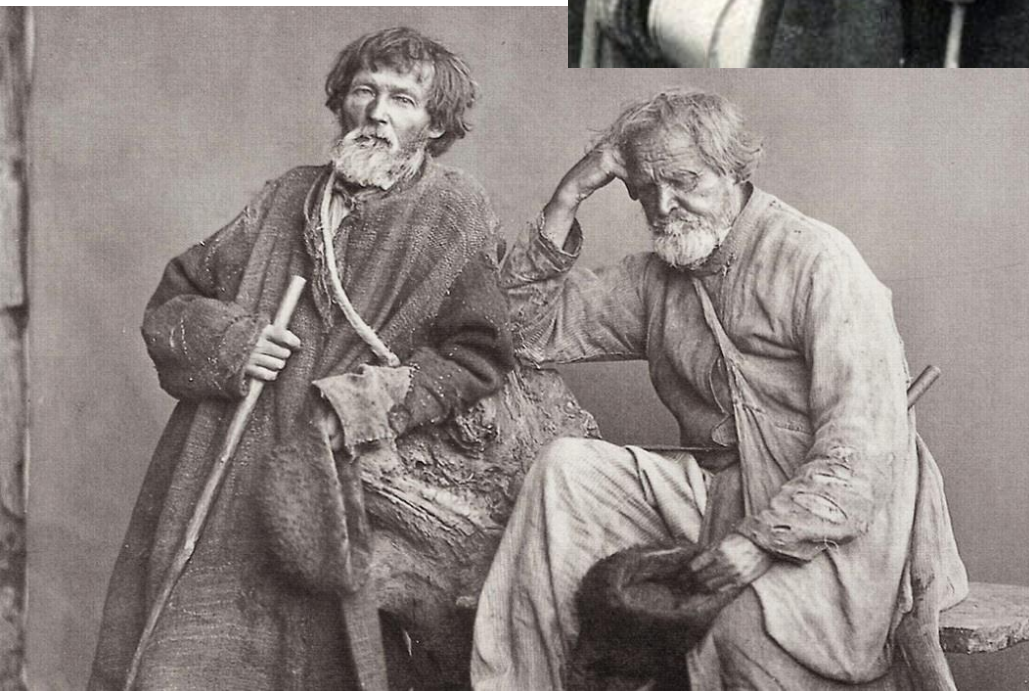

De rustelozen

Een donkere kamer met daarin een deur die naar een andere, helder verlichte ruimte leidt. Daar staat een tafel waaromheen mensen zitten. Hun handen liggen op het tafelblad, hun ruggen houden ze recht. Ze zitten roerloos en in absolute stilte naar elkaar te kijken. (270)

Politieman: “Vrouw, de volgende keer voeren we je de stad uit, honderd kilometer van hier, begrepen? Sekteleden moeten we hier niet.” (281)

Ро: Biegúni
Ru: Вегоенý
(Бегуны)

Wat de ingepakte [biegun-]vrouw zei

‘Schommel met je lichaam, beweeg, sta niet stil. Alleen zo kun je aan hem ontkomen. Hij die over de wereld heerst, heeft geen macht over beweging en weet dat ons bewegende lichaam heilig is, alleen wanneer je je beweegt, kun je aan hem ontsnappen. Hij oefent macht uit over datgene wat onbeweeglijk en verstijfd is, wat zonder wil en krachteloos is. Beweeg je dus, schommel, wieg met je lichaam, ga, ren, vlucht, want zodra je de controle over jezelf verliest en stilstaat zullen zijn grote handen je vastgrijpen en je in een marionet veranderen, je zult omhuld worden door zijn adem die naar rook, uitlaatgassen en naar de grote vuilnishopen buiten de stad stinkt. Hij zal je kleurrijke ziel in een klein, oppervlakkig zieltje veranderen dat uit krantenpapier is geknipt, hij zal je bedreigen met vuur, ziekte en oorlog, hij zal je bang maken tot je je rust verliest en niet meer kunt slapen. Hij zal je een merkteken geven en in zijn registers opnemen, hij zal je het document van je ondergang geven. (282)

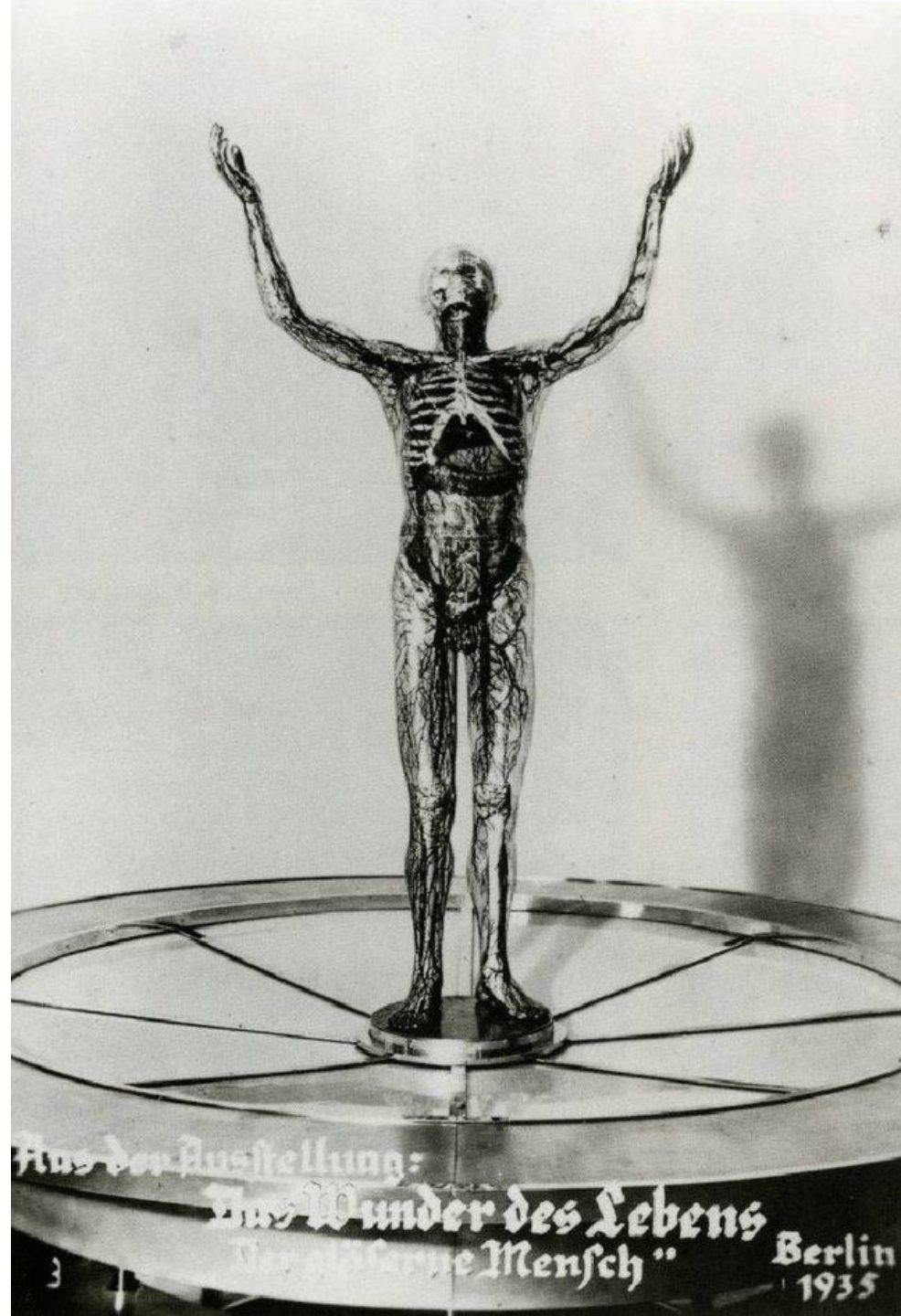
Want alles wat in deze wereld zijn vaste plek heeft, elk land, elke kerk en regering van mensen, alles wat in deze hel zijn vorm heeft behouden, staat in zijn dienst. Alles wat is vastgelegd, wat reikt van hier tot daar, wat in registers is opgenomen, genummerd, geregistreerd en beëdigd; alles wat is verzameld, geëtaleerd en geëtiketteerd. Alles wat mensen vasthoudt: huizen, zetels, bedden, families, grond, het zaaien, planten en toezien op hoe de gewassen groeien. Plannen, wachten op resultaten, plannen tekenen, de orde handhaven. (...)

Hij die halt houdt versteent, hij die eventjes stil blijft staan wordt als een insect opgespeld, zijn hart wordt doorboord door een houten naald, zijn handen en voeten zullen worden geperforeerd en vastgenageld aan de drempel en de balken van het plafond. Zo is namelijk diegene gestorven die in opstand kwam. Hij werd gevangengenomen en zijn lichaam aan een kruis geslagen, geïmmobiliseerd als een insect. (283-284)

- 1 het fragmentarische ✓
- 2 de manier van vertellen ✓
- 3 belangrijke motieven en hun rol in de tekst ←
 - de titel en de bijbehorende twee fragmenten ✓
 - de paradoxale combinatie van motief en tegengestelde ←
 - het principe van herhaling en het motief van terugkeer
 - de bijzondere rol van het begrip Kairos

 slotopmerking over het post-postmodernisme

Daar zag Blau de Gläserne Mensch, een glazen mens van de hand van Franz Tschackert, ontworpen als studieobject. De golem van twee meter had geen huid en bestond uit perfect nagemaakte, glazen organen die als het ware ontdaan van alle geheimen in het doorzichtige lichaam zaten. Het leek een speciaal soort standbeeld voor de natuur die deze perfectie had ontworpen. Het bezat lichtheid en creativiteit, gevoel voor ruimte en smaak, schoonheid en een spel met symmetrie. Een wonderbaarlijke, menselijke machine met rationale, gestroomlijnde proporties. (145)

Jan van Neck, *Anatomische les van dr. Frederick Ruysch* (1683)

CORPORIS HUMANI
ANATOMIÆ
LIBER PRIMUS

In quo tam Veterum, quam Recentiorum
Anatomicorum inventa.

Methodo novâ, & intellectu facillimâ describuntur, ac
Tabulis æneis representantur.

AUTHORE

PHILIPPO VERHEYEN

In Universitate Lovaniensi Art. & Med. Doct. Anat. &
Chirurg. Professore Regio, & Ordinario.

EDITIO TERTIA.

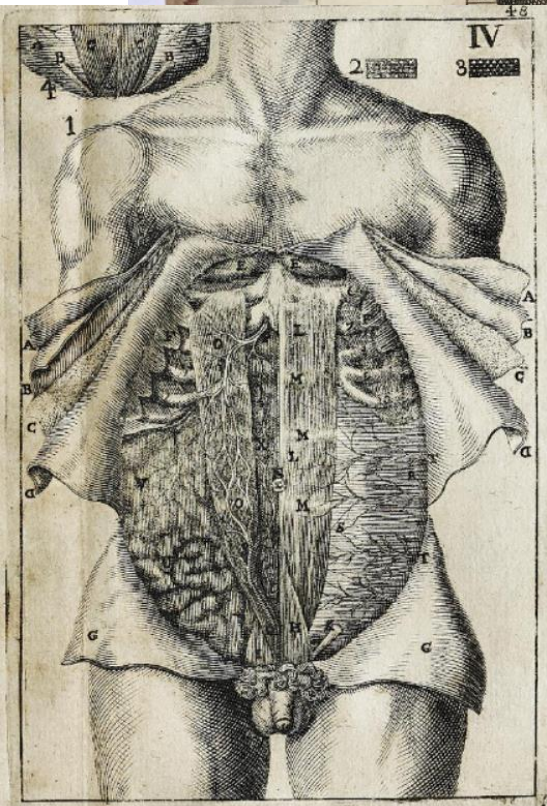
Cum exemplari Secunda ab ipso Authore recognita, novis observatio-
nibus, & inventis pluribusque Figuris aucta diligenter collata.

NEAP. MDCCXXVII. Typis Felicis Mosca X Publica Auctoritate.
De aere BERNARDINI GESSARI.
A. IIII. 10

PHILIPPUS VERHEYEN in Universitate
Lovaniensi Anatomia Professor Regius 1706
A. M. 76

Brieven aan een geamputeerd been

‘Het lichaam is een groot mysterie’, schreef [Verheyen]. ‘Door het nauwkeurig te beschrijven kennen we het nog niet beter. Het is als een argument uit het boek van Spinoza, die lenzenslijper die het glas precies om die reden slijpt, zodat we elk ding van dichtbij zouden kunnen beschouwen, en die een hondsmoeilijke taal verzint om zijn eigen gedachten tot uitdrukking te brengen. Men zegt toch: zien is weten.

Ik wil wel weten, maar ik wil me niet aan de logica onderwerpen. Wat heb ik aan een bewijs dat van buiten is geformuleerd in een betoog dat in feite geometrisch is; het geeft enkel de schijn van een logisch gevolg en een orde die de geest genegen is. Je hebt A en na A komt B, eerst de definities en dan de axiomata en genummerde stellingen, een paar aanvullende besluiten en je kunt de indruk krijgen dat zo’n bewijs op een prachtige gravure in een atlas lijkt, waar de afzonderlijke delen met letters zijn aangeduid, en dat alles zo duidelijk en eenvoudig lijkt. Maar we weten nog altijd niet hoe het werkt.’ (228)

[Verheyen] geloofde in de kracht van het verstand en dat het van nature de dingen als noodzakelijk en niet als toevallig beschouwde. (...) Hij bleef erbij dat niet de logica maar de intuïtie de hoogste vorm van verstand was. Door intuïtief te leren merken we onmiddellijk de deterministische onvermijdelijkheid van het bestaan der dingen. Alles wat noodzakelijk is kan niets anders zijn. (229)

God of de natuur [Spinoza: Deus sive natura – SB] is goed noch kwaad; het is het verkeerd aangewende intellect dat onze emoties bezoedelt. Hij was ervan overtuigd dat al onze kennis van de natuur in feite de kennis van God was. Zij is het die ons zal bevrijden van smart, wanhoop, haat en vrees, die onze hel zijn. (idem)

Wat de ingepakte [biegun-]vrouw zei

“Het gaat hen erom een verstarde orde uit te bouwen en het verloop van de tijd als een illusie te laten lijken. Om ervoor te zorgen dat de dagen repetitief worden en niet van elkaar te onderscheiden.” (284)

- 1 het fragmentarische ✓
- 2 de manier van vertellen ✓
- 3 belangrijke motieven en hun rol in de tekst ←
 - de titel en de bijbehorende twee fragmenten ✓
 - de paradoxale combinatie van motief en tegengestelde ✓
 - het principe van herhaling en het motief van terugkeer ←
 - de bijzondere rol van het begrip Kairos

 slotopmerking over het post-postmodernisme

“Ik ben niet geïnteresseerd in herhaalbare gebeurtenissen, waarover de statistiek zich aandachtig buigt en die door iedereen met een tevreden, familiale glimlach op het gezicht worden gecelebreerd.” (23)

“bange toeristische reizen (...) in een tot het dak volgepropte Skoda” (10), met een “caravan, een surrogaathuis achter zich aan” (12).

“altijd in de metafysische omwentelingsbaan van ons huis. Ze waren geen echte reizigers, want ze vertrokken om terug te keren.” (13)

“een vreemd leven als men ’s ochtends terugkeert naar wat men net ’s avonds heeft achtergelaten” (13)

De smulpartij op Aswoensdag

Rechte lijnen: hoe vernederend zijn die niet. Hoe destructief voor de geest. Wat is dat voor een perfide geometrie die ons in idioten verandert: heen en weer, een parodie op reizen. Vertrekken om meteen weer terug te keren. Vaart maken en onmiddellijk weer afremmen. (102)

... was voor Eryk een uitdrukkingwijze die het natuurlijkst aanvoelde, ze paste hem als goed zittende kleren. (95)

- 1 het fragmentarische ✓
- 2 de manier van vertellen ✓
- 3 belangrijke motieven en hun rol in de tekst ←
 - de titel en de bijbehorende twee fragmenten ✓
 - de paradoxale combinatie van motief en tegengestelde ✓
 - het principe van herhaling en het motief van terugkeer ✓
 - de bijzondere rol van het begrip Kairos ←

 slotopmerking over het post-postmodernisme

De juiste tijd en de juiste plaats

Veel mensen geloven dat er in het coördinatensysteem van de wereld een perfect punt bestaat, waar tijd en plaats tot consensus komen. Misschien gaan ze zelfs daarom wel op reis en denken ze dat ze door zich desnoods chaotisch te bewegen, hun kansen vergroten om dit punt te vinden. Zich op het juiste moment en op de juiste plaats bevinden, de kans benutten, het moment bij zijn lurven pakken, dan wordt de code gekraakt, de cijfercombinatie voor de hoofdprijs ontdekt, de waarheid onthuld. (...) Daar kan men de grote liefde ontmoeten, het geluk vinden, de lotto winnen of de onthulling van een geheim meemaken, waar iedereen al jaren vruchteloos op zit te zwoegen, of de dood tegen het lijf lopen. (88)

Kairos

Kairos, die altijd op het punt werkt waar de menselijke, lineaire tijd de goddelijke, cyclische tijd van de goden snijdt. En ook op het punt waar plaats en tijd elkaar snijden, op het moment dat voor heel even opengaat om plaats te bieden aan die ene, precieze, onherhaalbare mogelijkheid. Dit is het punt waar de van nergens naar nergens lopende rechte lijn heel kort de cirkel raakt. (419)

Kunicki. Aarde.

Opeens voelt hij het: er bestaan verschillende manieren van kijken. Met de ene manier zie je alleen voorwerpen, nuttige, menselijke dingen, eerlijk en concreet, het is meteen duidelijk hoe ze moeten worden gebruikt, waarvoor ze dienen. En er is ook het panoramische, algemene kijken, waardoor men de relaties tussen voorwerpen, hun netwerk van reflecties ziet. Dingen houden op dingen te zijn, het feit dat ze ergens voor dienen is bijzaak, uiterlijke schijn. Nu zijn ze tekens, ze wijzen op iets, wat niet te zien is op de foto, ze sturen je naar een plek buiten het kader van de foto. Men moet zich erg concentreren om die blik te kunnen behouden, het is werkelijk een geschenk, een gunst. (374)

- 1 het fragmentarische ✓
- 2 de manier van vertellen ✓
- 3 belangrijke motieven en hun rol in de tekst ✓
 - de titel en de bijbehorende twee fragmenten ✓
 - de paradoxale combinatie van motief en tegengestelde ✓
 - het principe van herhaling en het motief van terugkeer ✓
 - de bijzondere rol van het begrip Kairos ✓

 slotopmerking over het post-postmodernisme ←

Esther Kinsky, vertaalster van *Unrast*

Sehr geehrter Herr Brouwer,
die Übersetzung des Buches liegt über 12 Jahre zurück, und ich weiß nicht mehr, was mich zu diesem Titel veranlasst hat, wahrscheinlich fand ich das Wort einfach schön. Ich finde das Buch übrigens schrecklich oberflächlich und leer, ich habe danach nie wieder etwas von der Autorin übersetzen wollen und bin immer wieder erstaunt, was man bereit ist, in einen völlig hohlen Text hineinzulesen, aber das ist vielleicht gerade das Geheimnis - je nichtssagender ein Buch, desto mehr kann man als Leser hineinlegen.

Mit freundlichen Grüßen

Esther Kinsky